

Persoonsvolgende financiering : bouwen aan een nieuw huis met zorggarantie. **Zeven verwachtingen van de zorgaanbieders** **Bijdrage voor de hoorzitting 25/2/2014**

Het Vlaams Welzijnsverbond vindt het erg belangrijk dat het decreet persoonsvolgende financiering nog deze legislatuur wordt gestemd. In het kader van de continuïteit van het beleid voor de volgende jaren is dat van wezenlijk belang.

Stilstaan is geen optie

Wij onderschreven in 2008 samen met onze collega koepel en tal van gebruikersorganisaties de beginselverklaring ' *persoonsgebonden financiering als hefboom voor vraaggestuurde ondersteuning.* ' We zagen samen drie hefbomen om te komen tot meer vraagsturing: de ondersteuning van de gebruiker in het verduidelijken van zijn vraag en de realisatie van zijn ondersteuningsplan, een persoonsgebonden financiering, waarbij keuze voor de gebruiker tussen cash en voucher wordt voorzien en ten derde deregulering voor de zorgaanbieders.

De huidige regelgeving van voorzieningen is verouderd, veel te ingewikkeld en gebaseerd op gedateerde denkbeelden.

Alleen al de archaische benamingen, bv. 'tehuis voor werkenden' en 'tehuis voor niet-werkenden' illustreren dit. De voorbije jaren hebben zich tal van vernieuwingen voorgedaan, waarbij we telkens het oude huis wat flexibeler maakten, maar daardoor nog ingewikkelder. Om deeltijds gebruik van dagcentra mogelijk te maken, creëerden we een dozijn nieuwe soorten onderhoudsdagen.

We voegden ook telkens nieuwe hokjes toe aan het huis. Zo ontstonden bijvoorbeeld het beschermd en geïntegreerd wonen, later Diensten Inclusieve Ondersteuning (DIO).

Sinds 2000 kennen we het PAB, dat een nieuw gescheiden systeem werd voor mensen die hun zorg zelf willen organiseren, los van de 'zorg in natura'. De voorbije jaren zijn steeds verder toenaderingen tussen de beide systemen gegroeid. Meer mensen met een PAB willen vandaag ook beroep kunnen doen op een zorgaanbieder.

Sinds enkele jaren zijn de persoonsvolgende convenanten ontstaan.

Dit alles om te illustreren dat zorgaanbieders vandaag met een kluwen van verschillende systemen moeten werken, met elk zijn eigen regeltjes. Gelukkig zetten we het laatste jaar flink stappen in de goede richting met de flexibele trajecten in het kader van de Multifunctionele Centra (MFC) en Flexibel Aanbod Meerderjarigen (FAM).

Maar het is *hoog tijd voor een volledig nieuw huis*, één alles overkoepelend financieringssysteem dat gebouwd is op de hedendaagse visie op mensen met een beperking en hun plaats in onze samenleving.

Het decreet PVF zet de fundamente van het nieuwe huis

Het decreet is nog maar een ruw kader. Enkel de grote lijnen worden uitgezet. In die grote lijnen kunnen we ons vinden. Personen hebben recht op een basisondersteuningsbudget. Voor trap twee wordt vertrokken van een ondersteuningsplan en de zorgzwaarte. Er is de keuze voor cash of voucher. Daardoor wordt tegemoetgekomen aan de grote diversiteit van personen met een handicap. Mensen die zelf de hele organisatie op zich willen nemen, kunnen dat. Mensen die dat niet kunnen of wensen te doen, kunnen kiezen voor een voor een directe financiering van de zorgaanbieder van hun keuze. De regie blijft in elk geval in hun handen, omdat de

financiering aan de persoon is gekoppeld en hen volgt. De voucher omvat zorggebonden en organisatiegebonden punten. Je kan ermee terecht bij zorgaanbieders met een vergunning van de overheid.

We zien in dit nieuwe kader kansen tot vraagsturing en regie in handen van de gebruiker. Als zorgaanbieders zien we hierin een kader waarin sociaal ondernemerschap mogelijk wordt.

Of de kansen ook realiteit zullen worden, hangt echter af van de verdere uitwerking.

Daarom leidt zo'n groot ruw raamwerk ook wel tot onzekerheid in de sector.

Wij roepen op tot een zorgvuldige uitwerking van het kader in uitvoeringsbesluiten in voortdurende dialoog met alle betrokken stakeholders : gebruikers, verwijzers, werknemers, zorgaanbieders en overheid.

Het huis moet worden geflankeerd door zorggarantie

De persoonsvolgende financiering zoals ze geconcipieerd is in dit decreet kan niet los gezien worden van de zorggarantie!

Een nieuw financieringssysteem voor de ondersteuning van personen met een handicap, gebaseerd op een hedendaagse visie, is op zich onvoldoende.

Het Vlaams Welzijnsverbond pleit al jaren, samen met het hele werkveld, voor een recht op ondersteuning. Het aantal onbeantwoorde noden en vooral de schrijnende verhalen achter de cijfers, zijn een blaam voor onze samenleving. Ook voorzieningen moeten dagelijks mensen teleurstellen. We draaien mee in het systeem van registraties, procedures en commissies om te oordelen wie het meest schrijnend is. *We hopen dat iedereen beseft dat een nieuw financieringssysteem hand in hand móét gaan met blijvende grote financiële inspanningen.*

Het decreet tracht hiertoe op twee manieren bij te dragen.

Een beperkte zorggarantie wordt ingebouwd door het basisondersteuningsbudget, weliswaar stapsgewijs. Hoewel wij ook vragen stellen rond de modaliteiten (inkomen gerelateerd? Zorgzwaarte gerelateerd? Controle op de concrete inzet? Enz...) scharen we ons achter de basisidee van minstens een beperkte garantie op ondersteuning voor iedereen. We vragen speciale aandacht voor personen met een handicap in Brussel, die vandaag niet verplicht zijn aangesloten bij de zorgverzekering. De problematiek van de wachttijd moet worden opgelost. Dit basisondersteuningsbudget moet hand in hand gaan met een stevig uitgebouwde rechtstreeks toegankelijke hulp. Daarvoor zou beter ook een groeipad in het decreet verankerd zijn, gebaseerd op een monitoring van de nood aan rechtstreeks toegankelijk aanbod. Uiteraard zal dit niet voor iedereen een afdoende oplossing zijn.

Ten tweede wordt decretaal bepaald dat de Vlaamse regering een groeipad voorziet voor de financiering van de niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning.

Het hele concept van de concentrische cirkels waarop de persoonsvolgende financiering is gebaseerd, is voor ons aanvaardbaar als wordt vertrokken van de haalbare en wenselijke inzet van de binnenste cirkels enerzijds én als de budgetten snel aanpasbaar zijn aan de mogelijkheden van de cirkels anderzijds. Het zal trouwens pas zijn als mensen de garantie hebben dat er ondersteuning komt als het nodig is, dat ze bereid zullen zijn zelf vooraf inspanningen te doen.

Met andere woorden het concept achter de persoonsvolgende financiering zal maar werken als er voldoende middelen zijn om mensen op een afzienbare tijd perspectief te geven.

De afwerking van het huis : de bekommernissen vanuit de zorgaanbieders

Het raamwerk is gezet, maar de hele afwerking moet nog komen. Hoe de persoonsvolgende financiering uiteindelijk zal werken, is volledig afhankelijk van de verdere uitwerking. Alle stakeholders moeten hieraan in dialoog kunnen meewerken. We hebben immers elk onze accenten en aandachtspunten.

Namens het Vlaams Welzijnsverbond vestig ik uw aandacht op zeven cruciale aandachtspunten vanuit het perspectief van de zorgaanbieders:

1. Goede budgetcategorieën zijn gedifferentieerd en sterk zorgzwaarte gerelateerd

De persoonsvolgende budgetten moeten toelaten kwalitatief hoogstaande zorg en ondersteuning te bieden. Essentieel daarbij is dat ze veel beter dan vandaag gedifferentieerd zijn volgens de zorgzwaarte. In de memorie lezen we dat de gemiddelde budgetten niet hoger mogen zijn dan vandaag.

Er zijn personen met zeer zware zorgnoden die veel meer behoeven dan ze vandaag krijgen. Waar we nu oplossingen zoeken door onderlinge solidariteit en te schuiven met personeel binnen de voorziening, zullen individuele budgetten dat veel gevoeliger maken. Vandaar de absolute noodzaak dat budgetten zorgvuldig aangepast zijn aan de individuele vraag en zorgnood, ongeacht of men het zelf organiseert of op een zorgaanbieder beroep doet.

2. Vraagsturing = regelluwte!

We willen soepel kunnen ingaan op vragen van mensen. Zorg en ondersteuning is niet strikt gebonden aan tijd of locatie. Het kan evengoed bij mensen thuis, dan wel in een collectieve setting. Geef ons dus de ruimte om in dialoog met de gebruiker de gevraagde ondersteuning uit te bouwen.

Voor ons komt het zwaartepunt te liggen op de onderhandelingen met onze cliënten. Van de overheid verwachten we dat ze ons niet binden aan handen en voeten met allerlei regels. De soepele aanwending van budgetten in functie van de vraag van cliënten staat dus voorop. Controle op onze kwaliteit en volledige transparantie en verantwoording over de inzet van de middelen is uiteraard geen probleem.

Dat vraagt niet alleen van de aanbieders zelf, maar ook van de overheid een grondige mentaliteitswijziging.

3. Faciliteer netwerkvorming en sociaal ondernemerschap

We werken straks in een nieuwe landschap. In functie van vraaggestuurde zorg en ondersteuning zullen zorgaanbieders samenwerken met tal van actoren binnen en buiten de sector, met actoren uit de verschillende concentrische cirkels.

Netwerkvorming en schaalvergroting zullen aan de orde zijn. We vragen aan de overheid stimulansen tot innovatie, sociaal ondernemerschap en samenwerking. Werk de hinderpalen en belemmerende factoren weg.

4. Stabiele, leefbare organisaties

De persoonsvolgende financiering moet straks dynamische, leefbare organisaties mogelijk maken.

Positief is dat de vouchers kunnen ingezet worden bij door het VAPH vergunde aanbieders. Er zal dus moeten worden nagedacht over welk soort organisaties deze vergunningen kunnen vragen. Uiteraard hangen hieraan kwaliteitseisen vast. Bovendien gaat het volgens ons om niet winstgedreven organisaties.

We vinden het erg belangrijk dat in het vouchersysteem gekozen wordt voor personeelspunten. Dit biedt garanties voor een loonkostendekkende financiering die rekening houdt met de reële anciënniteit van medewerkers. Onze medewerkers zijn ons belangrijkste kapitaal. Zij moeten de kwaliteit van ons aanbod elke dag waarmaken. Werken met personeelspunten garandeert ons dat we in onderhandeling met onze cliënten kunnen focussen op de kerntaak : de kwaliteit van het aanbod. Voorzieningen willen met elkaar concurreren op basis van kwaliteit, niet op basis van prijsonderhandelingen, omdat de ene organisatie toevallig oudere medewerkers heeft dan andere.

Belangrijk wordt ook een goede definiëring en kostendekkende financiering van organisatiegebonden kosten. Dit omvat zowel organisatiegebonden personeel, als de nodige organisatiegebonden werkingsmiddelen. We moeten nadenken over systemen die organisaties op dat vlak voldoende stabiliteit bieden.

5. Aangepaste en betaalbare infrastructuur

Flankerend aan de persoonsvolgende financiering moet grondig nagedacht worden over het vraagstuk van de infrastructuur. In een systeem van persoonsvolgende financiering vallen alle oude erkenningsvormen weg uiteraard. Dat betekent dat de oude VIPA-regelgeving volledig achterhaald is.

Toch zal er nood blijven aan een financiering van infrastructuur door de overheid

- noodzakelijk voor de infrastructuur van organisatiegebonden functies.
- voor het bieden van dagbesteding bij meerderjarigen.
- Voor het bieden van dagopvang, dagbesteding en verblijf bij minderjarigen.

Subsidies voor wooninfrastructuur voor meerderjarigen wordt niet meer voorzien, omdat de meerderjarige persoon met beperking instaat voor de eigen leef- en woonkosten. Dit schept veel nieuwe mogelijkheden. Toch zullen ook daarvoor ondersteunende systemen nodig zijn :

- Voor de meerkost voor specifieke aangepaste woonaccommodatie voor bepaalde doelgroepen of probleemstellingen, zoals bijvoorbeeld complexe medische problematiek of ernstige gedrags- of psychiatrische stoornissen. Die woonkost kan onmogelijk alleen gedragen worden vanuit het inkomen van personen met een beperking.
- Voor noodzakelijke woningaanpassingen en specifieke uitrusting ten gevolge van de beperkingen. Deze kunnen zowel individueel verleend worden aan de persoon met beperking, maar kunnen ook verleend worden in collectieve woonvormen.

Er zal dus een beleid moeten gevoerd worden waarbij de creatie van aangepaste en betaalbare woonmogelijkheden voor personen met een beperking gefaciliteerd wordt. Dit zal de opdracht zijn van meerdere overheden. Er is veel onzekerheid of de huidige beschikbare systeem, zoals bv. sociale huisvesting, privé financiering bijvoorbeeld via coöperatieve vennootschappen de woonnoden voor personen met een beperking in de toekomst afdoende en betaalbaar zullen kunnen opvangen.

6. Aandacht voor de speciale positie van minderjarigen

We vragen bij de uitwerking bijzondere aandacht voor de positie van de minderjarigen. Zij vallen immers onder het decreet persoonsvolgende financiering, maar ook onder het decreet integrale jeugdhulp.

Eenzijds is er de bekommernis van een naadloze overgang van minderjarigen naar meerderjarigenzorg. Anderzijds is er met hun overgang naar integrale jeugdzorg steeds meer de evolutie naar twee gescheiden systemen. Een afstemming is blijvend nodig en vraagt doorgedreven overleg, op het terrein , maar ook tussen de beide betrokken agentschappen.

7. Een behoedzame implementatie

De persoonsvolgende financiering is een nooit geziene omvorming van de hele sector. We vragen aandacht voor de positie van onze gebruikers van vandaag. Ook voor hen moet de omslag zorgvuldig worden gemaakt en moet de nodige continuïteit in de ondersteuning gegarandeerd zijn.

Diane Serneels
Sectorcoördinator ondersteuning van personen met een handicap